

BELGISCHE SENAAAT**—**
BUITENGEWONE ZITTING 1979
—**—**
5 JULI 1979
—

Voorstel van wet houdende instelling van de deeltijdse arbeid in het basisonderwijs, invoering van een einde-loopbaanverlof zonder wedde voor de bijambten en aanpassing van de pensioenwetgeving voor het onderwijzend personeel

(Ingediend door de heer Bascour c.s.)

—**TOELICHTING**
—

Men spreekt herhaaldelijk over de verdeling van de beschikbare arbeid en onderzoekt allerlei mogelijkheden om dit te doen. Een steeds terugkomende vraag is die naar verkorting van de arbeidsduur, die onvermijdelijk tot een duurdere productie aanleiding moet geven. Anderen willen de deeltijdse arbeid bevorderen en steunen hiervoor op een strekking die uit enkele opiniepeilingen duidelijk naar voor kwam.

Met onderhavig wetsvoorstel willen we een ernstige poging doen om het aantal werklozen in de pedagogische sector drastisch te verminderen, zonder de uitgaven op te drijven, en met de zekerheid dat de maatregel een vrij grote vrijwillige respons zou opleveren vanwege het betrokken personeel.

De grondidee is deze : het tweede inkomen van een gezin, gevormd door een bijbetrekking of het gezamenlijk werken van man en vrouw, wordt als een scherpe noodzaak aangevoeld bij het begin van de loopbaan, tijdens de studieperiode van de kinderen en tijdens de periode waarin een gezin een onroerend goed verwerft. Deze noodzaak loopt gewoonlijk over een periode van ongeveer twintig tot vijfentwintig jaar na de aanvang van de loopbaan. Eens deze periode voorbij, zouden heel wat gezinnen vrij vlot aanvaarden een minder

SENAT DE BELGIQUE**—**
SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1979
—**—**
5 JUILLET 1979
—

Proposition de loi instaurant le travail à temps partiel dans l'enseignement fondamental, établissant un congé de fin de carrière sans traitement pour les fonctions accessoires et adaptant la législation sur les pensions du personnel enseignant

(Déposée par M. Bascour et consorts)

—**DEVELOPPEMENTS**
—

Il est souvent question aujourd'hui de la répartition du travail disponible et l'on étudie divers moyens de la réaliser. Un problème qui revient toujours est celui de la réduction de la durée du travail, qui doit inévitablement augmenter les coûts de production. Certains voudraient encourager le travail à temps partiel, s'appuyant à cet égard sur une tendance qui est clairement apparue à la suite de plusieurs sondages d'opinion.

En déposant la présente proposition de loi, nous entendons faire un sérieux effort pour réduire radicalement le nombre de chômeurs dans le secteur de l'enseignement, sans augmenter les dépenses et dans la certitude que les mesures proposées recevront un assez large assentiment du personnel concerné.

L'idée fondamentale est la suivante : le second revenu que le ménage tire d'un emploi accessoire ou du fait que le mari et la femme travaillent tous les deux est considéré comme une nécessité impérieuse en début de carrière, pendant les années d'études des enfants et pendant la période où le ménage acquiert un bien immobilier. Cette nécessité dure généralement vingt à vingt-cinq ans environ après le début de la carrière. Une fois passée cette période, bon nombre de ménages se contenteraient assez volontiers de ressources plus mo-

inkomen te hebben, en worden vaak de prestaties, geveerd om het tweede inkomen te bekomen, als een last aan gevoeld. Maar men staat dan nog slechts op tien of vijftien jaar van de pensioengerechtigde leeftijd, en aangezien het vrijwillig geheel of gedeeltelijk ontslag met het huidige pensioenstelsel een dubbele sanctie inhoudt voor het overheids personeel, doet men voort, en wil men tot het bittere einde volhouden. Dit gebeurt vaak zonder enig enthousiasme, onderbroken door echte en gesimuleerde ziekteverloven en is zeker niet bevorderlijk voor de kwaliteit van het onderwijs en voor de tewerkstelling.

Daarom stellen wij in artikel 1 voor dat voor een bijbetrekking niet noodzakelijk ontslag moet gegeven worden maar dat een verlof zonder wedde zou mogelijk worden. Tijdens deze periode zou het recht op pensioen kunnen ontstaan (art. 2) maar de jaren tijdens welke men met verlof zonder wedde is, zouden uiteraard niet meegeteld worden voor de berekening van het pensioenbedrag.

Vandaar dit voorbeeld : een licentiaat die een loopbaanbetrekking en een bijbetrekking gelijktijdig heeft aangevat, bekomt voor zijn loopbaanbetrekking het maximumpensioen (3/4 van de laatste activiteitswedde van de laatste vijf jaar) als voor hem 41,25 jaren in aanmerking kunnen genomen worden. Voor de bijbetrekking, die hij bijvoorbeeld tien jaar vóór het bereiken van zijn 41,25 jaren opgeeft, krijgt hij thans geen pensioen. Door hem gedurende de laatste tien jaar een verlof zonder wedde toe te staan zou hij voor de bijbetrekking een pensioen van 31,25/55 van de gemiddelde activiteitswedde (voor de bijbetrekking) van de laatste vijf jaar ontvangen.

In de artikelen 3, 4 en 5 wordt de mogelijkheid tot half-time werk onder gelijkaardige omstandigheden ingevoerd voor iedereen, die een hoofdamt met volledige prestaties gedurende ten minste twintig jaar uitgeoefend heeft. Dat betekent dat wij deze mogelijkheid willen invoeren voor de leerkrachten van het basisonderwijs (kleuteronderwijzers-essen en onderwijzers-essen) en de toestand verbeteren voor de regenten en de licentiaten. Misschien lijkt de oplossing minder aangewezen voor sommige ambten, zoals schoolhoofd, secretaris-huismeester enz., maar wij hebben gemeend deze ambten niet à priori te mogen uitsluiten. Desgevallend kunnen de bevoegde parlementaire commissies een lid aan het artikel 3 toevoegen, waarin vermeld zou worden : « De Koning bepaalt de selectie- en bevorderingsambten waarvoor de toepassing van dit artikel aan bijzondere voorwaarden onderworpen is. »

Wie voor een halve prestatie verlof zonder wedde krijgt, zou voor zijn pensioenberekening, elk jaar aldus doorgebracht, voor een half jaar aangerekend zien. Het bedrag waarop het pensioen berekend wordt zou echter het fictief bedrag zijn, dat de betrokkene zou ontvangen hebben, had hij de volledige betrekking tot de pensioengerechtigde leeftijd uitgeoefend.

Een voorbeeld moge de verbetering aantonen : een licentiaat geeft na twintig jaar dienst met volledige prestaties ontslag voor een halve opdracht en oefent gedurende de volgende

destes, tandis que le travail à fournir pour bénéficier d'un second revenu est souvent ressenti comme une charge assez pénible. Or, à ce moment-là, il ne reste plus que dix ou quinze ans avant l'âge de la retraite et comme, en raison du régime de pension actuel, une démission volontaire de tout ou partie des fonctions implique une double sanction pour les agents des services publics, on continue sa carrière en voulant coûte que coûte aller jusqu'au bout. C'est généralement sans le moindre enthousiasme et leur travail est alors entrecoupé de congés de maladie réelle ou fictive, ce qui n'améliore certainement pas la qualité de l'enseignement ni la situation de l'emploi.

C'est pourquoi nous proposons, à l'article 1er, qu'il ne faille pas nécessairement démissionner d'un emploi accessoire mais qu'un congé sans traitement puisse être accordé. Le droit à la pension pourrait s'ouvrir au cours de cette période (art. 2), mais il ne serait évidemment pas tenu compte des années de congé sans traitement pour le calcul du montant de la pension.

Voici un exemple : un licencié qui a commencé simultanément à exercer un emploi de carrière et un emploi accessoire, obtient la pension maximum pour l'emploi de carrière (3/4 du dernier traitement d'activité des cinq dernières années) si 41,25 années peuvent être prises en considération dans son cas. L'emploi accessoire qu'il quitte, par exemple, dix ans avant d'avoir atteint ces 41,25 années, ne lui ouvre actuellement aucun droit à une pension. Si un congé sans traitement lui était accordé pendant les dix dernières années, il aurait droit pour son emploi accessoire à une pension égale à 31,25/55 du traitement d'activité moyen des cinq dernières années (pour cet emploi accessoire).

Les articles 3, 4 et 5 instaurent la possibilité du travail à mi-temps dans des conditions similaires pour toutes les personnes qui ont exercé une fonction principale à horaire complet pendant au moins vingt ans. Cela signifie que nous aimerions voir instaurer cette possibilité pour le personnel de l'enseignement fondamental (maternel et primaire) et améliorer la situation des régents et des licenciés. Peut-être cette solution est-elle moins indiquée pour certaines fonctions, telles que celles de chef d'école, de secrétaire-économiste, etc., mais nous n'avons pas cru pouvoir les exclure à priori. Le cas échéant, les commissions parlementaires compétentes pourront compléter l'article 3 par un alinéa rédigé comme suit : « Le Roi détermine les fonctions de sélection et de promotion pour lesquelles l'application du présent article est soumise à des conditions particulières. »

Dans le calcul de la pension de celui qui obtient un congé sans traitement pour une fonction à mi-temps, chaque année de cette période serait comptée pour moitié. Toutefois, le montant servant au calcul de la pension serait fictivement le montant que l'intéressé aurait reçu s'il avait exercé son emploi à temps plein jusqu'à l'âge de la retraite.

Illustrons cette amélioration par un exemple : après vingt ans de service dans une fonction à temps plein, un licencié démissionne pour occuper une charge à mi-temps et n'exerce

twintig jaar slechts een halve opdracht verder uit. Thans wordt zijn pensioen 40/55 van de laatste halve activiteitswedde. Met het systeem zoals wij het voorstellen zou het pensioen 30/55 van de laatste volledige activiteitswedde worden, hetzij 50 pct. meer.

Het is zonder meer duidelijk dat, indien de pensioenwetgeving op de door ons voorgestelde manier zou aangepast worden, heel wat bijambten zouden vrijkomen, en heel wat leerkrachten een halve betrekking zouden aanvragen. De mogelijkheid om dit laatste te doen moet uiteraard ook geschapen worden voor de leerkrachten van het basisonderwijs waar het vrouwelijk element meer dan 60 pct. van de betrekkingen bezet. Pedagogisch volledig verantwoord, zijn heel wat formules mogelijk die berusten op een taakverdeling in de basisschool, en die zelfs rekening kunnen houden met de bijzondere geschiktheden of aanleg van de betrokken leerkrachten.

De talrijke jonge leerkrachten, die nu de werklozensteun genieten, zouden de vrijgekomen betrekkingen kunnen innemen.

Een eenvoudige berekening wijst uit, dat de globale uitgaven voor de Staat, mits toepassing van de principes van dit wetsvoorstel, zeker niet verhoogd zouden worden.

Al hetgeen hier gezegd werd over de redenen die het onderwijzend personeel zouden aanzetten de nieuwe regeling van halve prestaties te gebruiken, is uiteraard toepasselijk op het personeel van de ministeries dat « deelbare » taken vervult. In een verdere fase of misschien meteen ter gelegenheid van de behandeling van dit wetsvoorstel, zouden gelijkaardige regelingen kunnen uitgewerkt worden ten behoeve van het geheel van het overheidsperoneel. Weer zouden veel werkzoekenden de stempellokalen kunnen voorbijgaan.

J. BASCOUR.

**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

De vastbenoemde of vast erkende personeelsleden die respectievelijk in het Rijksonderwijs of in het gesubsidieerd onderwijs een bijbetrekking uitoefenen hetzij in het onderwijs volgens volledig leerplan, hetzij in het onderwijs voor sociale promotie, kunnen na vijftien jaar dienst op eigen aanvraag een verlof zonder wedde bekomen tot op het ogenblik dat zij voor de bedoelde bijbetrekking aanspraak kunnen maken op een pensioen ten laste van de Openbare Schatkist.

ART. 2

De periode tijdens welke het personeelslid in verlof zonder wedde werd geplaatst, wordt voor het vaststellen van het recht op pensioen in aanmerking genomen.

plus que celle-ci pendant les vingt années suivantes. Dans le système actuel, il a droit à une pension égale à 40/55 de la moitié de son dernier traitement d'activité. Dans le système que nous proposons, sa pension équivaldrait à 30/55 de son dernier traitement complet d'activité, soit 50 p.c. de plus.

Il va sans dire que, si la législation sur les pensions était adaptée dans le sens que nous préconisons, de nombreuses fonctions accessoires deviendraient disponibles et beaucoup d'enseignants solliciteraient un emploi à mi-temps. Il est clair que cette possibilité doit aussi être instaurée pour les enseignants de l'enseignement fondamental, où les femmes occupent 60 p.c. des emplois. On pourrait imaginer un grand nombre de formules, parfaitement admissibles au point de vue pédagogique, qui soient basées sur une division des tâches à l'école fondamentale et qui permettent même de tenir compte des aptitudes ou des dons particuliers des enseignants en question.

Les nombreux jeunes enseignants qui bénéficient actuellement d'allocations de chômage pourraient occuper les emplois ainsi libérés.

Un simple calcul montre que la mise en œuvre des principes de la présente proposition de loi n'aurait certainement pas pour effet d'augmenter les dépenses globales à charge de l'Etat.

Tout ce qui vient d'être dit des motifs qui inciteraient le personnel enseignant à faire usage du nouveau système de prestations à mi-temps vaut évidemment aussi pour les membres du personnel des ministères qui exécutent des tâches « divisibles ». A un stade ultérieur, ou peut-être déjà même à l'occasion de l'examen de la présente proposition, des systèmes analogues pourraient être élaborés pour l'ensemble des services publics. Cela permettrait à d'autres encore parmi les nombreux demandeurs d'emploi de passer sans s'arrêter devant les bureaux de chômage.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

Les membres du personnel nommés ou agréés définitivement qui exercent une fonction accessoire respectivement dans l'enseignement de l'Etat ou dans l'enseignement subventionné, soit dans l'enseignement de plein exercice, soit dans l'enseignement de promotion sociale, peuvent obtenir, à leur demande, après quinze années de service, un congé sans traitement jusqu'au moment où ils peuvent prétendre à une pension à charge du Trésor public pour cette fonction accessoire.

ART. 2

La période durant laquelle le membre du personnel a été placé en congé sans traitement est prise en considération pour la fixation du droit à la pension.

ART. 3

De vastbenoemde en vast erkende personeelsleden die gedurende ten minste twintig jaar een hoofdamt met volledige prestaties hebben uitgeoefend in het Rijks- of in het gesubsidieerd onderwijs kunnen op eigen aanvraag een verlof zonder wedde bekomen voor de helft van hun volledige opdracht.

Dit verlof neemt een einde op de dag waarop de betrokkenen hun rechten op een pensioen ten laste van de Openbare Schatkist kunnen doen gelden.

ART. 4

Het verlof zonder wedde wordt met een periode van dienstactiviteit gelijkgesteld.

ART. 5

Het rustpensioen van de in artikel 3 bedoelde personeelsleden wordt berekend op basis van de gemiddelde wedde die de betrokkenen zouden ontvangen hebben indien zij tijdens de laatste vijf activiteitsjaren een volledige betrekking zouden uitgeoefend hebben.

Voor de vaststelling van het aantal voor het pensioen in aanmerking komende dienstjaren wordt het aantal jaren tijdens hetwelk zij slechts een halve opdracht hebben uitgeoefend tot de helft herleid.

ART. 6

De personeelsleden die naast hun hoofdamt nog een bijamt blijven uitoefenen kunnen de toepassing van het hierbovenvermeld artikel 3 niet inroepen.

J. BASCOUR.
J. DAEMS.
R. NAUWELAERTS.
W. JORISSEN.
E. VANDERSMISSEN.
H. VANDERPOORTEN.

ART. 3

Les membres du personnel nommés et agréés définitivement qui ont exercé pendant au moins vingt ans une fonction principale à prestations complètes dans l'enseignement de l'Etat ou dans l'enseignement subventionné peuvent obtenir, à leur demande, un congé sans traitement pour la moitié desdites prestations.

Ce congé prend fin le jour où les intéressés peuvent faire valoir leurs droits à une pension à charge du Trésor public.

ART. 4

Le congé sans traitement est assimilé à une période d'activité de service.

ART. 5

La pension de retraite des membres du personnel visés à l'article 3 est calculée sur la base du traitement moyen que les intéressés auraient perçu s'ils avaient exercé une fonction à prestations complètes pendant les cinq dernières années d'activité.

Pour la fixation du nombre d'années de service admissibles, le nombre d'années pendant lesquelles ils n'ont exercé qu'une fonction à mi-temps est réduit de moitié.

ART. 6

Les membres du personnel qui continuent d'exercer une fonction accessoire à côté de leur fonction principale ne peuvent invoquer l'article 3 ci-dessus.